

Frågan om rösträtt för kvinnor på församlingens beslutande möten

Av Stefan Sjöqvist 2008

Innehåll

- I Inledning
- II Texten i 1 Mosebok 2
- III Texten i 1:a Timoteus 2
- IV Texten i 1 Kor. 11
- V Rösträtten i församlingen
- VI Mannen och kvinnan har lika värde och mannen är skyldig att visa kvinnan kärlek och omsorg
- VII Invändningar mot att kvinnan inte skall besitta rösträtt i församlingen.
- VIII Litteratur

I Inledning

Frälsningen är av bara av nåd genom tron på det Kristus gjorde när han levde ett fullkomligt liv och göt sitt blod för oss på korset. I tron på honom har vi visshet om syndernas förlåtelse, evigt liv och evig salighet. Vi är förenade med Kristus genom dopet och genom tron på Guds Ord. Som kristna och frälsta av nåd vill vi leva av hans Ord och följa vår Frälsare. Vi har ju lärt oss att *"hela Skriften är utandad av Gud och nyttig till undervisning, till bestraffning, till upprättelse och till fostran i rättfärdighet"* (2Tim. 3: 16). Det finns en del i Skriften som är svårt att förstå, men Guds barn vet att allt Gud har talat är nyttigt för oss, och därför vill vi ändå rätta oss efter det. När svårigheter och tveksamheter uppstår vill vi ödmjukt sätta oss ner för att läsa och lära oss av det Gud talat i den heliga Skrift.

Frågan om kvinnan och rösträtten är svår, inte därför att Skriften är svår, men för att vårt samhälle hela tiden förändras. Men Guds barn uppmanas *"anpassa er inte efter den här världen, utan låt er förvandlas genom sinnets förnyelse, så att ni kan pröva vad som är Guds vilja, det som är gott och fullkomligt och som behagar honom."* (Rom. 12:2).

På uppdrag av S:t Paulus kyrkostämma har jag färdigställt ett studium av de texter som är aktuella i frågan för att visa att den praxis Lutherska Bekännelsekyrkan och alla kyrkor inom KELK (konfessionella evangelisk-lutherska konferensen) har överensstämmer med den heliga Skrift.

Jag går först igenom de texter som är mest relevanta för diskussionen. Därefter tar jag upp en del invändningar som lyfts av kritiker, jag nämner en del om vad underordnandet inte innebär och sist ges en litteraturlista.

Studiet är koncentrerat främst till underordnandet. Det finns oerhört mycket att säga om förhållandet mellan man och kvinna i församlingen och familjen. Det skulle t.ex. vara nyttigt att undervisa om mannens funktion och ansvar. Men eftersom problemställningar och frågor huvudsakligen rör underordningen, så är detta studium begränsat till detta.

Det kan vara viktigt se att de slutsatser som dras inte grundas på en översättning, utan på den hebreiska och grekiska grundtexten. Jag har därför ägnat en del av utrymmet åt en språklig diskussion. Men för att texten ska vara lättillgänglig har jag lämnat all hebreiska och grekiska i noterna. Det är ändå bra att det finns där, för den som läst teologi eller vill studera ämnet vidare.

Jag vill tacka Hermanni Pihlajamaa som läst texten och gett värdefulla synpunkter på framförallt grundspråken.

Må Gud skänka oss ödmjukhet och visshet genom sin Ande så att vi förenas i sann enhet kring det Skriften lär.

II Texten i 1 Mosebok 2

"HERREN Gud sade: "Det är inte bra för mannen att vara ensam. Jag skall göra en medhjälpare åt honom, en som är hans like." (1Mos. 2:18)

Efter att Gud hade skapat Adam så konstaterar han att det inte är bra för mannen att vara ensam. Här används det hebreiska ordet adam¹ för det som översatts "mannen". I skapelseberättelsen så avses förstås personen Adam eftersom han har blivit förevisad alla djuren (v. 19-20), som inte kunde täcka hans behov av hjälpare och like, men ordet syftar också på alla män, som föds efter Adam.

Ordet "adam" betyder även människa. Men att det inte är människan i allmänhet som åsyftas ser man av slutsatsen i vers 24 när Eva skapats och förs fram till fram Adam:

"Därför skall en man² lämna sin far och sin mor och hålla sig till sin hustru³, och de skall bli ett kött."

Gud skapade Adam till man och vad som gällde Adam gäller alla män generellt. Adam hade ju ingen mor och far.

Implikationerna som finns i skapelseberättelsen, de allmänna utsagorna, är alltså sagda om man och kvinna i alla tider. Det är också så NT utlägger skapelseberättelsen, både i Jesu tal om äktenskapet (t.ex. Matt 19:5) och Paulus undervisning om äktenskapet (t.ex. Ef. 5: 31).

Texten säger:

"Jag skall göra en medhjälpare⁴ åt honom, en som är hans like." (1Mos. 2:18)

Ordet medhjälpare som används här är ett vanligt ord som helt enkelt betyder hjälp. När det används med hänsyftning till person så skall det översättas hjälpare eller medhjälpare.

Ordet like⁵ är en översättning av ett hebreiskt uttryck, ordagrant "såsom mitt emot honom". En idiomatisk översättning kunde välja mellan "som är lämplig för honom" och "som passar honom" el. dyl⁶. Uttrycket innehåller inte tanken på identiska egenskaper eller lika rättigheter.

Mannen får alltså uppdraget och kvinnan skapas som en hjälpare, åt⁷ honom. Gud hade skapat Eden åt Adam att bruka innan kvinnan skapats (1 Mos. 2:8-15). Det är också Adam som får befallningen att inte äta "trädet med kunskap om gott och ont" (2:17).

1 אדם

2 איש

3 אשה

4 עזר

5 כנגד Grundformen av ordet är נגד

6 "suitable for him" (NIV, NASB), "meet for him" (KJV)

7 לו

Mannen skapades alltså först och uppdraget att bruka Eden gavs direkt till honom, liksom det andliga ansvaret beträffande kunskapens träd.

Den poäng som kommer fram i texten om att kvinnan skapades åt mannen, förstås precis så i den nytestamentliga texten.

”han är Guds avbild och ära. Och kvinnan är mannens ära. Ty mannen kommer inte från kvinnan utan kvinnan från mannen. Och mannen skapades inte för kvinnans skull utan kvinnan för mannens skull.” (1Kor. 11:7 - 9)

Paulus använder alltså skapelseordningen och att kvinnan skapades åt mannen (som hjälpare) till ett understrykande av den auktoritet mannen skall ha över kvinnan⁸. I Korintförsamlingen som Paulus skriver till så är ämnet just mannens auktoritet över kvinnan.

Gud bestämde förhållandet mellan man och kvinna i 1 Mos. 2 redan innan han instiftat äktenskapet, och innan människan föll i synd; först genom skapelseordningen, mannen skapades först; och sedan genom uttalandet om funktionerna (v. 18).

Kvinnans förhållande till mannen bestäms också genom hur kvinnan namnges:

”Mannen sade: «Denna är nu ben av mina ben och kött av mitt kött. Hon skall heta kvinna⁹ (ish-sha) , ty av man¹⁰ (ish) har hon tagits.” (1 Mos. 2: 23)

Det finns ytterligare ett skäl till varför man inte kan förstå underordningen som ett resultat av syndafallet: eftersom bilden av Kristus som kyrkans huvud är mallen för det förhållande som skall råda mellan man och kvinna. Den ideala bilden av hur man och kvinna förhåller sig till varandra är inte resultatet av synd, utan av hur Kristus förhåller sig till kyrkan (Ef. 5: 22-33).

När syndafallet kommer har ordningen brutits. Adam straffas med vedermöda i sitt arbete(1 Mos. 3:17, 18), och förklaringen är: *”Du lyssnade på din hustru och åt av det träd om vilket jag befallt dig: Du skall inte äta av det.”* (1 Mos. 3: 17). Underordningens princip har skadats. Den av synden ännu oskadade människan hade villigt rättat sig efter det förhållande som Gud satt mellan man och kvinna. Nu är det med ovilja hon måste rätta sig efter det Gud från början bestämt, därför säger Gud till Eva: *”han skall råda över dig.”* (1 Mos. 3: 16). Adam syndade inte för att han lyssnade till Satan, utan för att han övergav sin roll som huvud för sin hustru. Som en konsekvens av att han övergett sin roll som huvud äter också mannen av trädet. Så utlägger också aposteln Paulus texten: *”det var inte Adam som blev bedragen, utan kvinnan blev bedragen och gjorde sig skyldig till överträdelse.”* (1Tim. 2: 14). Därför är också Adam den förste som ställs till svars efter fallet, inte kvinnan (1 Mos. 3:9-12). Han som hade fått den första undervisningen om kunskapens träd hade övergett sin roll som ledare i det första äktenskapet. Av det skälet är det inte Eva som är representant för den fallna mänskligheten, utan Adam (Rom. 5:12-14) . Kristus kom som motbild till Adam (1 Kor. 15: 22).

⁸ Se också 1 Tim 2:13

⁹ אִשָּׁה

¹⁰ אִישׁ

III Texten i 1:a Timoteus 2

”En kvinna skall i stillhet ta emot undervisning och helt underordna sig. Jag tillåter inte att en kvinna undervisar eller gör sig till herre över mannen, utan hon skall leva i stillhet, eftersom Adam skapades först och sedan Eva. Och det var inte Adam som blev bedragen, utan kvinnan blev bedragen och gjorde sig skyldig till överträdelse. Men hon skall bli frälst under det att hon föder barn, om hon fortsätter att leva ett ärbart liv i tro, kärlek och helgelse.” (1Tim 2:11 - 15)

Paulus talar här inte enbart om kvinnorna i gudstjänsten, utan överallt där kristna finns. Det framgår av vers 8-10 där det framhålls *”att männen på varje ort skall be med heliga, upplyfta händer, utan vrede och diskuterande. På samma sätt skall kvinnorna be och uppträda i anständig klädedräkt, med blygsamhet och gott omdöme, och smycka sig, inte med håruppsättningar, med guld eller pärlor eller dyrbara kläder utan med goda gärningar, så som det anstår kvinnor som bekänner sig till gudsfruktan.”*

De ord på grekiska som här översatts *”varje ort”*¹¹ används i övriga texter där de förekommer i betydelsen: *överallt* (1 Kor. 1:2, 2 Kor. 2:14, 1 Tess. 1:8). När Paulus talar om en gudstjänstkontext så säger han *”i församlingen”*¹² (1 Kor. 14:28, 34, 35).

Det viktiga med förmaningen är att Timoteus skall veta *”hur man bör förhålla sig i Guds hus, som är den levande Gudens församling, sanningens pelare och grundval”* (1Tim. 3: 15). *”Guds hus”*¹³ är alltså de kristna, överallt där troende befinner sig, både enskilt och tillsammans med andra offentligt. Bruket av begreppet Guds hus, som ett namn på kristna samlingslokaler, eller kyrkor, förekommer inte under apostolisk tid, utan tillkom senare.

I början av kapitlet talar han om hur biskopen/församlingsföreståndaren och diakonen/församlingstjänaren skall uppträda både i sitt hem (v. 2-5, 12) och i gemenskapen (v. 7-8, 11). Självklart tänkte han på den kristna kvinnans klädedräkt inte bara i gudstjänsten, utan också i vardagen när han talar om denna (2:9ff)¹⁴. Syftet med förmaningen till undervisningen är inte begränsad till uppträdandet inom gudstjänstens ram, även om detta även innefattas, utan att *”hon fortsätter att leva ett ärbart liv i tro, kärlek och helgelse.”* (1 Tim 2:15f.)

I grekiskan är ordet för kvinna och hustru ett och detsamma¹⁵. När man bör översätta hustru bestäms alltid av sammanhanget. Att man skall översätta kvinna och man, förstår man av vers 8 och 9 där alla män och kvinnor i församlingen tilltalas.

¹¹ εν παντι τοπω

¹² εν εκκλησια

¹³ οικω θεου

¹⁴ Jämför 1Petr. 3:1 - 4 *”På samma sätt skall ni hustrur underordna er era män, så att den man som inte vill tro ordet kan vinnas utan ord genom sin hustrus liv, när han ser hur gudfruktigt och rent hon lever. Er prydnad skall inte vara något yttre: konstfulla håruppsättningar, påhängda guldsmycken eller fina kläder, utan hjärtats dolda människa med den oförgängliga skönheten hos en mild och stilla ande. Det är mycket dyrbart i Guds ögon.”* Kvinnan vann sin man, inte enbart p.g.a. hur hon klädde sig (med gudsfruktan, renhet och underordning) när hon var på gudstjänst, utan ännu mer hur hon uppträdde hemma.

¹⁵ γυνή

Det förändras inte av att Petrus kan ge instruktionen om klädedräkt, som Paulus gett i vers 9, 10, till hustrur (1 Petr. 3: 3, 4). Vad som kan sägas om alla kvinnor, kan också sägas till en grupp kvinnor, t.ex. hustrur. När Paulus t.ex. förmanar unga änkor att inte vara ”skvalleraktiga och nyfikna och att prata om sådant som de borde tåga med.” (1Tim. 5:13) utan att de hellre ”gifter sig, föder barn, sköter hemmet och inte ger motståndaren något tillfälle att tala illa om dem.” (1Tim. 5:13), så betyder det inte att det skulle vara fritt fram för redan gifta kvinnor. Det som kan sägas om ett kollektiv (kvinnor) kan också sägas om en grupp inom kollektivet (t.ex. änkor eller hustrur).

Ordet för kvinna i grekiskan skall översättas kvinna, såvida inte sammanhanget säger något annat. Inget i detta sammanhang visar att det bör översättas hustru. Därför har också nästan alla bibelöversättningar översatt kvinna. Vi skall senare återkomma med ytterligare skäl till varför det skall översättas ”kvinna”.

Paulus skriver:

”En kvinna skall i stillhet ta emot undervisning och helt underordna sig.” (v. 11)

Ordet kvinna är här utan bestämd artikel eller pronomen¹⁶. Det är inte heller angivet ett annat pronomen att relatera till (sin man), vilket visar att aposteln här talar om kvinnor i allmänhet och inte enbart hustrun i familjen. Men det är en kristen församling han skriver till, vilket gör att det är kristna kvinnor han tilltalar, även fast själva principen om underordning är nerlagd i själva skapelseordningen (v. 13).

Han säger att hon skall ta emot undervisning, och använder här samma verb¹⁷ för undervisning som är roten i ordet för lärjunge¹⁸. Hon skall alltså ta emot undervisning som en lärjunge. I lärjungasituationen är mästaren/läraren¹⁹ den som lär ut.

Översättningarna gör i regel inte rättvisa åt den preposition som finns kopplad till detta med stillhet och underordnande²⁰. Det är samma preposition vilket kopplar de två satserna om stillhet och underordnande ihop med varandra. Aposteln säger alltså att kvinnan skall ta emot undervisning i stillhet och i underordnande. Det är två olika nyanser i hur undervisningen skall tas emot, den ena uttrycker hennes yttre uppträdande (i stillhet²¹) och den andra hennes inre attityd (i allt underordnande sig²²).

Ordet för stillhet²³ betyder just stillhet, inte tystnad, att hon skall vara helt tyst. När Paulus talar om att hon inte skall tala, utan tåga i 1 Kor. 14: 34 så används ett annat verb²⁴, och sammanhanget syftar inte på en obetingad tystnad överallt, utan talordningen när det gällde profeterande (1 Kor 14: 30).

¹⁶ Helt enkelt γυνή

¹⁷ μανθανετω

¹⁸ μαθητής

¹⁹ διδάσκαλος

²⁰ Ordet i, på grekiska εν

²¹ εν ησυχια

²² εν παση υποταγη

²³ ησυχια

²⁴ σιγατωςαν

Hon skall i stillhet ta emot undervisning i underordnande eftersom undervisning är utövande av auktoritet.

”Lyd era ledare och rätta er efter dem, ty de vakar över era själar och skall avlägga räkenskap.” (Hebr. 13: 17).

”Så skall du tala, förmana och tillrättavisa med allt eftertryck²⁵.” (Tit. 2:15)

Texten fogar till uppmaningen att ta emot undervisning den andra nyansen *”och helt underordna sig,”* eller rättare *”i allt underordnande sig²⁶”* med samma preposition som till orden *”i stillhet”*.

På så sätt blir att ta emot undervisning ett sätt att underordna sig, liksom det blir att leva i stillhet.

Ordet underordna²⁷ sig är väl definierat i Skriften båda vad gäller ordstammar²⁸ och vad gäller användning. Den första delen av ordet betyder helt enkelt *”under²⁹”*. Den som underordnar sig ställer sig helt enkelt under en annans auktoritet. Samma begrepp används när Skriften uppmanar samhällsmedborgare att underordna sig överheten (Rom 13:1) och de yngre att underordna sig de äldre (1 Petr. 5:5). Underordnande har dock ingenting med lägre värde att göra. Kristus underordnade sig Fadern, när han utförde hans vilja. Man och kvinna har enligt Skriften samma värde inför Gud (Gal 3: 28).

Paulus har redan i 1:1 och 2:7 understrukt att han talar i egenskap av apostel, alltså som ombud för Kristus, och liksom han i vers 1, 8 och 9 talat i första person singularis, *”jag”*, så börjar han vers 12 med att säga *”Jag tillåter inte³⁰”*. Jag, aposteln Paulus, d.v.s. *”jag, Kristi ombud”*. Detta gör han för att Timoteus skall veta hur det skall förhålla sig i Guds hus (3:15).

”Jag tillåter inte att en kvinna undervisar eller gör sig till herre över mannen, utan hon skall leva i stillhet”. (v. 12)

Det ord som används för undervisar³¹, är samma ordstam som för ordet *”lärare³²”*. När Priskilla tillsammans med sin man Akvila i Apg. 18: 26 tar sig an Apollos och *”förklarade grundligare Guds väg”*, så används ett helt annat verb³³, som mer betyder utlägga eller utveckla.

²⁵ Ordet som översatts eftertryck *επιταγης* betyder egentligen *”med auktoritet”*. New American Standard Bible (NASB) översätter *”with all authority”*, liksom New International Version (NIV) och King James Version (KJV).

²⁶ *εν παση υποταγη* Ordet underordna *υποτάσσω* är här angivet som particip och ordet *παση* är i grundformen *πας* som betyder *”allt”*.

²⁷ *υποτάσσω*

²⁸ Etymologi

²⁹ *υπο*

³⁰ *ουκ επιτρεπω*

³¹ *διδασκειν*

³² *διδάσκαλος*

³³ *εξεθεντο*

Kvinnor skall enligt Skriften inte vara lärare för män, men de kan vara lärare för andra kvinnor, som vi läser i Tit. 2: 3-5.

I vers 12 finns i grekiskan två negationer, två inte. Det är ett ”inte”³⁴ sammankopplat med undervisar, och det är ett ”inte”³⁵ sammankopplat med ”göra sig till herre”. När grekiskan inte har en negation, så används ordet ”och”³⁶ som ett märke för att nästa verb förklarar det första. Men om det är två negationer efter varandra så brukar ofta det andra verbet förklara det första.³⁷ Det betyder att man bör uppfatta det så att Paulus säger att: en kvinna inte skall undervisa och därigenom göra sig till herre över mannen.

Skälet till att en kvinna inte skall undervisa är alltså inte att kvinnan inte har kapacitet eller själsliga egenskaper för att undervisa i församlingen, utan att undervisningen är ett utövande av auktoritet. Då står hon inte under mannen, enligt underordnandets princip, utan över mannen.

Hon skall inte ”göra sig till herre över”³⁸ lyder texten, grekiskan använder för denna sats ett enda ord och tillägger vem som är objekt, ”mannen”³⁹. Ordet ”mannen” står utan artikel. Hade det syftat på maken, så hade det stått med artikel⁴⁰ och då översatts ”sin man”. Tanken är alltså inte att undervisa handlar om enbart man- och hustru- relationen, utan om förhållandet mellan män och kvinnor i största allmänhet.

”Göra sig till herre över”⁴¹ är ett unikt ord i den grekiska nytestamentliga texten. Det förekommer bara här. Det gör ändå inte ordet svåröversatt eftersom det är förekommer på hundratals ställen i tidig utombiblisk grekisk litteratur. Det används i litteraturen i två olika betydelser, antingen ”att döda sig själv eller andra med egen hand” eller ”härska över, utöva auktoritet”⁴². Så översätter också de gängse grekiska Ordböckerna. Sammanhanget avgör vilken betydelse som ska användas och eftersom frågan i 1:a Tim 2 handlar om över- och underordna, så skall det översättas: ”härska över, utöva auktoritet”, eller som i Svenska Folkbibeln: ”göra sig till herre över”. Bo Giertz översätter ”härska över”.

Genom att göra sig till lärare, så utövar kvinnan auktoritet över mannen, vilket strider mot principen om underordnande. Problemet är alltså inte undervisningen i sig. Paulus uppmanar ju kvinnor att undervisa kvinnor (Tit. 2: 3-5) och barn (2 Tim. 1:5, 3: 15). Problemet är den auktoritet en lärarposition blir gentemot mannen. Grunden

34 ουκ

35 ουδε

36 και

37 Några exempel på när dubbla negationer används på detta sätt finns i Matt 6: 28, Mark. 4: 22, Rom. 2:28, 29, 1 Kor. 5:11, 1 tess. 5:5, 1 Petr. 2: 22 och Apg. 2: 27

38 αυθεντειν

39 ανδρος

40 τον ανδρα som i t.ex. Ef. 5: 33

41 αυθεντειν

42 Catherine C. Kroeger föreslår en alternativ översättning i sin artikel ”Ancient heresies and a strange Greek verb” nämligen ungefär ”att utöva fruktbartshandlingar”. Armin J. Panning har emellertid gått igenom hennes beläggställen från grekisk litteratur i artikeln ”Authentein – A Word Study” (WLQ, juli 1981, s. 185-189) och visar att när man läser hela sammanhanget i hennes beläggtexter så är det naturliga ändå att översätta ”att döda sig själv eller andra med egen hand”. Inget av de ställen hon anger visar att ordet ska översättas annorlunda.

för förmaningen att kvinnan inte skall undervisa mannen är att auktoritetsprincipen sätts ut spel, hon ska inte härska över mannen, utöva auktoritet över honom. Undervisandet är ett uttryck för detta. Han vill komma åt ett problem som kan uppstå, nämligen att kvinnan undervisar mannen, och argumenterar genom att hänvisa till en allmän princip som motsäger ett sådant agerande, principen om underordnande. Att hävda att underordnande i församlingen bara handlar om att kvinnan inte undervisar, skulle göra det onödigt att hänvisa till en allmän princip. Då hade det räckt för Paulus att säga att kvinnan inte skall undervisa. Paulus gör en deduktion: 1) Att för kvinnan att undervisa mannen är att inte underordna sig honom. 2) Kvinnan skall underordna sig mannen 3) Alltså skall kvinnan inte undervisa mannen.

Hon skall inte göra sig till Herre över mannen, det är vad hon inte ska göra, säger aposteln. Hur skall hon då leva? ”*Hon skall leva i stillhet*”⁴³, säger texten. I vers 11 har han sagt att hon skall ta emot undervisning i stillhet. I vers 12 så säger han att hon skall *leva i stillhet*. Vad är nu skillnaden? Skillnaden är att han nu tar in hela livsföringen. Underordnandet handlar inte bara om själva undervisningssituationen, utan om hela livshållningen, vilken attityd kvinnan har. På samma sätt som tidigare går han alltså tillbaka till grunden för att kvinnan inte ska undervisa mannen. Hon skall leva i stillhet, som den verkligt underordnade gör.

Vad betyder då stillheten? Vissa engelska översättningar har menat att det har med tystnad att göra⁴⁴. Men Svenska Folkbibeln, liksom Bo Giertz och den norska bibelöversättningen (1978), ger grekiskan bättre rättvisa genom att tala om stillhet. Samma ord används nämligen på ett liknande sätt i andra texter, mer som uttryck för att lugna sig, att stilla sig, när det används som verb.

I Apg 11: 18 läser vi ”*När de hörde detta, lugnade de sig och prisade Gud och sade: ”Så har Gud skänkt också åt hedningarna den omvändelse som ger liv.”*

Här används för verbet ”lugnade sig”⁴⁵ roten till substantivet ”stillhet” som används i 1 Tim 2: 12. Ändå ser vi att de pratade. Samma ord använder Paulus tidigare i 1 Tim. 2 när han säger att vi skall be för all överhet för att kunna ”*föra ett lugnt och stilla liv på allt sätt gudfruktigt och värdigt.*” (v.2) Stillheten handlar om något harmoniskt och fridsamt, inte stridande och inte traktande efter makt. Petrus använder ordet som ett adjektiv när han i sitt första brev manar kvinnorna att ha en ”*en mild och stilla ande.*”⁴⁶ (1 Petr. 3:4) Av dessa exempel framgår att Paulus talar om sinnelaget, inte att avhålla sig från att tala, även om tystnad i sig kan vara ett uttryck för en mild och stillsam ande. Skriften uppmanar ingenstans kvinnan till total tystnad. 1 Kor. 14: 33, 34⁴⁷ handlar om talordningen, men denna text ska vi återkomma till senare. I 1 Kor. 11:5 ser vi att en kvinna skall kunde be och profetera offentligt⁴⁸. Hennes profeterande utövades i detta sammanhang på ett sådant sätt att det inte satte mannens auktoritet ur spel.

43 ειναι εν ησυχια

44 “must be silent.” (NIV) “to remain quiet.” (NASB) “to be in silence.” (KJV)

45 ησυχασαν

46 πραεος και ησυχιου πνευματος

47 1Kor. 14:33, 34 ”*Liksom kvinnorna tiger i de heligas alla församlingar skall de tiga i era församlingar. De får inte tala utan skall underordna sig, som också lagen säger.*”

48 1Kor. 11:5 ”*Men om en kvinna ber eller profeterar*”

I vers 13 går aposteln över till att förklara varför kvinnan skall underordna sig.

”eftersom Adam skapades först och sedan Eva.” (1Tim. 2: 13)

Adam formades först av stoft från jorden (1 Mos. 2:7), och senare gör Gud en kvinna av ett av mannens revben (1 Mos. 2: 21, 22).

I den grekiska översättningen av GT⁴⁹ används samma verb i skapelseberättelsen som grekiskan i 1 Tim 2: 13⁵⁰. Gud har skapat båda, men poängen är att mannen skapades först och sedan kvinnan. Det är grunden för den undervisningen han gett i de tidigare verserna. Gud hade bestämt att skapa mannen först och visar därmed att mannen var huvud och kvinnan underordnad.

Ordningen mellan man och kvinna är alltså grundad redan i skapelsen. Samma sak lyfter Paulus fram i 1 Kor. 11 som grunden till förhållandet mellan man och kvinna, där mannen är huvud.

”Kristus är varje mans huvud, att mannen är kvinnans huvud och att Gud är Kristi huvud... Ty mannen kommer inte från kvinnan utan kvinnan från mannen. Och mannen skapades inte för kvinnans skull utan kvinnan för mannens skull.” (1Kor. 11:3, 8, 9)

Av detta ser vi att mannens och kvinnans roller in te är betingad av omständigheter, utan av Guds tanke och avsikt när han skapade dem. I 1 Tim 2 argumenterar Paulus om ordningen i församlingen utifrån Guds ordning när han skapade dem, i 1 Kor 11 så är också ordningen i förgrunden när han talar om vem som kom från vem och hur Gud ger kvinnan sin roll i relation till mannen. Här kommer man omedelbart att tänka på det Gud säger om kvinnans skapelse i relation till Adam i Mos. 2:18:

”Det är inte bra för mannen att vara ensam. Jag skall göra en medhjälpare åt honom, en som är hans like.”

Precis som i 1 Kor 11 definieras kvinnans roll i relation till mannen. Därför står hon under honom, såsom underordnad.

För att ytterligare understryka argumentet tar aposteln in ett led till i 1 Tim 2:

”Och det var inte Adam som blev bedragen, utan kvinnan blev bedragen och gjorde sig skyldig till överträdelse.” (v. 14)

Precis som vi såg när vi gick igenom syndafallsberättelsen så är Adams fel inte att han blev bedragen, utan att han lyssnade till Eva.

”Kvinnan svarade: ”Ormen förledde mig och jag åt... Till Adam sade han: ”Du lyssnade på din hustru och åt ” (1 Mos. 3: 13, 17)

⁴⁹ Septuaginta
⁵⁰ επλασθη

Underordningsprincipen är alltså förutsatt redan initialt i de första människornas agerande innan fallet. När Gud frågar Adam om han ätit av frukten, så säger han inte som Eva att Satan förlett honom (3:13), utan att kvinnan gav honom och han åt (3:12). Ändå var det Adam som fått den första instruktionen om att man inte skulle äta av (1 Mos. 2: 17)

När Eva nämns så används inte hennes namn i 1 Tim 2, utan det står ”*kvinnan*”, eftersom Evas handlande får konsekvenser för kvinnan i alla tider. Det är kvinnan som står representerad i syndafallsberättelsen. Syndafallet är resultatet av att mannen inte tar Guds undervisning på allvar, utan lydigt följer kvinnans röst. Adam hade redan i begynnelsen trätt från sitt ansvar som huvud.

Svenska folkbibeln översätter konsekvenserna av Evas handlande:

”kvinnan blev bedragen och gjorde sig skyldig till överträdelse.” (1Tim. 2:14)

Orden *”gjorde sig skyldig till överträdelse”* är i grekiskan egentligen bara tre ord⁵¹ som ordagrant betyder *”hamnade i överträdelse”*⁵². Texten talar alltså om hur kvinnan stigmatiserades i ett permanent tillstånd av överträdelse. Och om vi ser på det vi hittills sett om syndafallets orsaker, så förstår vi att samma frestelse att hoppa över Guds ordning ännu präglar kvinnan. Det som innan fallet var något naturligt, skapelseordningen med mannen som huvud och kvinnan som underordnad, blir därför efter fallet en börda, och något kvinnan måste påminnas om: *”han skall råda över dig.”* (1Mos. 3: 16).

IV Texten i 1 Kor. 11

I Kor 11 talar Paulus om seden i det judiska samhället att kvinnan som ett tecken på sin underordning bar en slöja som betäckte håret. Jag ska här inte gå in på att analysera bruket av slöja, utan hänvisar för den som är intresserad av det ämnet artikeln *”Angående kvinnornas klädsel i gudstjänsten”*⁵³ av doc. Seth Erlandsson. Vi ska här bara se på några verser i kapitlet där ordningen mellan män och kvinnor beskrivs.

Aposteln säger:

”Och nu vill jag att ni skall veta att Kristus är varje mans huvud, att mannen är kvinnans huvud och att Gud är Kristi huvud.” (v.3)

Vilka män och vilka kvinnor det talas om här framgår av vers 4, 5:

”Om en man ber eller profeterar... om en kvinna ber eller profeterar”. Alla män och alla kvinnor är involverade i principen om hur det ska profeteras, eller hur man ska be. Alla, d.v.s. både gifta och ogifta, änkor och änkemän. Här framställs ingen familjeprincip, utan Paulus undervisar alla män och kvinnor hur det skall tillgå i Guds församling (10:32). I vers 17 talas om *”era sammankomster”* och han börjar undervisa om nattvarden (v.17 – 34).

⁵¹ εν παραβασει γεγωνεν

⁵² Giertz översätter: ”blev en överträdare” KJV: ”was in the transgression”, NASB: ”fell into transgression”, NIV: ”became a sinner”.

⁵³ Tidskriften Biblicum nr 3-4, 1979 sid. 123ff

Kristus är varje mans huvud... mannen är kvinnans huvud, säger han. Grundtextens ord för huvud⁵⁴ betyder alltid ledarskap och auktoritet när personer är inblandade och när ordet används som bild⁵⁵.

Kristus är som huvud den som tar ansvar för och leder. Så beskrivs också Kristi funktion i Efesierbrevet 1:20-23:

”Med denna kraft verkade han i Kristus, när han uppväckte honom från de döda och satte honom på sin högra sida i himlen, över alla furstar och väldigheter, makter och herradömen, ja, över alla namn som kan nämnas inte bara i denna tidsålder utan också i den kommande. Allt lade han under hans fötter, och honom som är huvud över allting gav han åt församlingen”

Samma betydelse kommer fram i Kolosserbrevet:

”Ty i honom skapades allt i himlen och på jorden, det synliga och det osynliga, tronfurstar och herradömen, makter och väldigheter. Allt är skapat genom honom och till honom. Han är till före allting, och allt består genom honom. Han är huvudet för sin kropp, församlingen. Han är begynnelsen, den förstfödde från de döda, för att han i allt skulle vara den främste.” (Kol. 1:16 - 18)

Bilden av huvud och kropp används i Skriften för att tala om en enhet, de två har en förbindelse med varandra, och hör samman, men huvudet har det yttersta ansvaret som leder, dirigerar och tar ansvar.

På det sättet används grundtextens ord för huvud i den grekiska översättningen av gamla testamentet Septuaginta. Uttrycket används för ledarskap⁵⁶.

*”HERREN skall göra dig till huvud och inte till svans. Du skall endast vara över och aldrig vara under”*⁵⁷ (5 Mos 28:13)

*”Därför skall HERREN hugga av från Israel både huvud och svans, både palmtopp och sävstrå, allt på en dag. De äldsta och högst uppsatta är huvudet, profeten som talar lögn är svansen. Ty detta folks ledare för det vilse, och de som låter sig ledas går i fördärvet.”*⁵⁸ (Jes. 9:14 - 16)

⁵⁴ κεφαλη

⁵⁵ Se grekiska lexika Liddell & Scott, Bauer-Arndt-Gingrich, Kittel och Thayer. Man kan inte hävda att ett ovanligt bruk av ordet κεφαλη, nämligen i betydelsen ”källa” är brukbart här, eftersom den bokstavliga förståelsen finns i vers 4, 5 och 10. (Grudem, Wayne, "Does Kephale Mean Source or Authority Over?" Trinity Journal 6-1, Spring 1985, s. 38-59)

⁵⁶ Se Theological Dictionary of the New Testament Abridged in one volume by Geoffrey Bromiley, Kittel/Friedrich (Eerdmans 1985), s. 429ff.

⁵⁷

καταστησαι σε κυριος ο θεος σου εις κεφαλην και μη εις ουραν και εση τοτε επανω και ουκ εση

υποκα

⁵⁸ και αφειλεν κυριος απο Ισραηλ κεφαλην και ουραν μεγαν και μικρον εν μια ημερα πρεσβυτην και τους τα προσωπα θαυμαζοντας αυτη η αρχη και προφητην διδασκοντα ανομα ουτος η ουρα και εσονται οι μακαριζοντες τον λαον τουτον πλανωντες και πλανωσιν οπως καταπιωσιν αυτους

När det talas om hur Gud är Kristi huvud, så är det härmed avsett hur Kristus i sin görande och lidande lydnad hänger sig åt Faderns vilja⁵⁹. Kristus blir det fullkomliga exemplet på vad ett huvud är när han lägger sin vilja helt och hållet under Faderns.

"Ske inte min vilja utan din." (Luk. 22: 42) säger han i sin bön i Getsemane. Orden om huvud blir viktiga i denna text eftersom det här inte talas om förkunnelse, utan om det allmänna uppträdandet i Korintförsamlingen förtydligt med huvudbonad. Underordnande handlar alltså inte bara om vem som ska predika utan handlar om hela livsföringen. Som vi såg i texten i 1 Tim 2 är detta med den auktoritativa undervisningen som mannens ensamrätt när andra män är närvarande, bara ett utflöde av det sinnelag som har med underordning att göra⁶⁰.

Orden om mannen som huvud i förhållande till kvinnan, används också på fler ställen t.ex. när det talas om förhållandena inom familjen⁶¹. 1 Kor 11 är intressant eftersom det här inte talas om man och hustruförhållandet, utan om relationen mellan män och kvinnor i församlingen. Det är det rent allmänna uppträdandet inom församlingen som behandlas, i synnerhet avseende klädedräkten.

När det står att mannen är kvinnans huvud så kan det inte översättas ”*maken är makans huvud*”. Grundtextens ord för man⁶² är visserligen samma begrepp som make, men det är alltid sammanhanget som avgör vilket ord man väljer. Här skall man välja ordet man i den allmänna betydelsen, det vill säga en människa av mankön, eftersom vers 8, 12 och 14 visar att här avses inte makar i synnerhet, utan män i allmänhet.

”*Ty mannen kommer inte från kvinnan utan kvinnan från mannen.*” (v. 8)

”*Ty liksom kvinnan har kommit från mannen, så blir också mannen till genom kvinnan, men allt kommer från Gud.*” (v. 12)

”*Lär inte själva naturen er att det är en skam för en man att ha långt hår.*” (v. 14)

I dessa texter kan man inte översätta make⁶³.

V Rösträtten i församlingen

Efter att ha gått igenom de texter som handlar om ordningen mellan män och kvinnor i församlingen skall vi nu tala om rösträtten. Kan en kvinna rösta vid församlingens kyrkstämmor, eller är det något som Skriften förbjuder?

⁵⁹ Joh. 6:38 *Ty jag har inte kommit ner från himlen för att göra min vilja utan hans vilja som har sänt mig.* Joh 4:34 *Jesus sade: "Min mat är att göra hans vilja som har sänt mig och att fullborda hans verk.*

Joh 5:30 Jag kan inte göra något av mig själv. Efter det jag hör dömer jag, och min dom är rättvis. Ty jag söker inte min egen vilja utan hans vilja som har sänt mig. Fil 2:6 - 8 *Fastän han var till i Gudsgestalt, räknade han inte tillvaron som Gud såsom segerbyte utan utgav sig själv genom att anta en tjänares gestalt då han blev människa. Han som till det yttre var som en människa ödmjukade sig och blev lydig ända till döden - döden på korset.*

⁶⁰ 1Tim 2:12 *hon skall leva i stillhet*

⁶¹ Ef. 5: 22-24

⁶² ανηρ

⁶³ Det är svårt att hitta någon översättning som i 1 Kor 11: 3 översätter ”make” eller ”maka”.

Innan vi kan besvara den frågan måste vi först förstå vad röstandet i en församling betyder. När en församling röstar så har det med en beslutsprocess att göra. Församlingen röstar för att bestämma vad som ska beslutas i en särskild fråga⁶⁴. När man bestämmer så utövar man auktoritet. I en demokratiskt organiserad förening så blir det majoritetens välde över minoriteten. Minoriteten underordnar sig majoritetens beslut därför att den omfattat demokratiprincipen. Röstningsförfarandet handlar alltså om utövande av auktoritet. Det är ett sorts demokratiserat ledarskap. I röstningen gör sig majoriteten till ledare över minoriteten. Minoriteten underordnar sig majoritetens beslut av respekt för den demokratiska ordningen.

Det står ingenting i Bibeln om kvinnans rösträtt. Det finns överhuvudtaget ingen föreskrift i Bibeln om hur en församling skall organisera sig, om man ska rösta eller inte. Församlingens organisation är alltså en fri sak. Det är församlingen fritt att organisera sig utan rösträtt. I långa tider i kyrkans historia hade man olika beslutande råd eller biskopar och präster som enväldigt bestämde om församlingens angelägenheter. Men inget hindrar en församling från att också välja en demokratisk beslutsprocess.

Att säga att det inte står något om kvinnlig rösträtt är inte detsamma som att säga att Bibeln inte har något att säga om saken. Bibeln har en lära om auktoritet och underordnande, och om församlingen har att ta ställning till områden som innefattar auktoritet och underordnande, som när man t.ex. talar om beslutsprocesser, så kommer en biblisk församling att ta ställning utifrån de texter som talar om ämnet. Argumentationen sker då enligt följande deduktion:

- 1) Rösträtt i församlingen innebär auktoritet över mannen i församlingen
- 2) En kvinna skall inte utöva auktoritet över mannen i församlingen
- 3) Därför skall en kvinna inte ha rösträtt i församlingen.

VI Mannen och kvinnan har lika värde och mannen är skyldig att visa kvinnan kärlek och omsorg.

Underordnad betyder inte lägre värde, att kvinnan skulle vara mindervärdig i förhållande till mannen. Den heliga Skrift lär att man och kvinna har samma värde. Mannen är inte bättre eller viktigare än kvinnan. Kvinnan är lika högt aktad som mannen i Guds ögon och skall vara det också i mannens ögon. Guds Ord säger:

⁶⁴ Det finns också en annan form av rösträtt som tillämpas i en del WELS-församlingar, nämligen rådgivande röstning. Den använder vi inte i Sverige så den är inte aktuell här. En rådgivande röstning handlar om att samla in synpunkter från deltagarna i en kyrkstämman, men den vanligaste formen av röstning, beslutande röstning handlar om att bestämma i en församling. Prof. Brug kommenterar rådgivande omröstning: ” *In our system of church government the voters' assembly is the authoritative governing body of the congregation. Among its more important responsibilities are the calling and removal of pastors and teachers, electing the leaders of the congregation, and the acceptance and removal of members. Participation in this and other governing boards in the church and its organizations should be limited to adult males who are able to properly exercise authority over other men. A few congregations have attempted to evade this reality by suggesting the voting assembly of the congregation become an advisory body. This is "a cure worse than the disease" since such a redefinition of the nature of voting and the role of the voters' assembly would amount to the establishment of a hierarchical church polity.*” (John Brug “Application of the Scriptural Principles Concerning the Service of Women in the Church” Minnesota District, April 24, 1990, s.8)

”Här är inte jude eller grek, slav eller fri, man och kvinna. Alla är ni ett i Kristus Jesus.” (Gal. 3:28)

Mannen är skyldig att visa hustrun samma kärlek som Kristus visade mänskligheten, vilket är den största kärlek som finns beskriven på vår jord:

”Ni män, älska era hustrur, så som Kristus har älskat församlingen och offrat sig för den, för att helga den, sedan han renat den genom vattnets bad, i kraft av ordet. Ty han ville ställa fram församlingen inför sig i härlighet, utan fläck eller skrynkla eller något annat sådant. Helig och fullkomlig skulle den vara. På samma sätt är mannen skyldig att älska sin hustru som sin egen kropp. Den som älskar sin hustru älskar sig själv. Ingen har någonsin hatat sin egen kropp, utan man ger den näring och vårdar den, så som Kristus gör med församlingen, eftersom vi är lemmar i hans kropp.” (Ef. 5: 25 - 30)

Att mannen är ledare i familjen kan han inte ta som intäkt för en hårdhet gentemot kvinnan. *”Ni män, älska era hustrur och var inte hårda mot dem.” (Kol. 3: 19)*, skriver aposteln Paulus. En hårdhet mot kvinnan kan till och med leda till att Gud inte ger bönesvar, Petrus skriver:

”På samma sätt skall ni män leva förståndigt tillsammans med era hustrur som är det svagare kärlet. Visa dem aktning som medarvingar till livets nåd, så att era böner inte blir hindrade.” (1Petr. 3: 7)

Att vara underordnad är inte detsamma som att vara underkuvad eller förtryckt. Ordspråksboken 31 beskriver inte en kuvad kvinna, utan en kvinna fylld av livsglädje, handlingskraft och initiativförmåga.

”Hon har planer på en åker och skaffar sig den, av sina händers förvärv planterar hon en vingård... För den betryckte öppnar hon sin hand, hon räcker ut sina armar mot den fattige... Kraft och värdighet är hennes klädnad, och hon ler mot den dag som kommer. Hon öppnar sin mun med vishet och har vänlig förmaning på sin tunga. Hon vakar över ordningen i sitt hem och äter ej sitt bröd i lättja. Hennes barn står upp och välsignar henne och hennes man berömmar henne: ”Många duktiga kvinnor har funnits, men du, du överträffar dem alla.” Älskvärdhet kan bedra och skönhet är en vindfläkt, men prisas skall den hustru som fruktar HERREN. Låt henne få njuta frukten av sitt arbete och må hennes gärningar prisa henne i portarna.” (Ords. 31:16, 20, 25-31)

Bibelns undervisning om underordnande ger mannen inte intäkt att kräva lydning av sin hustru. När Skriften förmanar till underordning från kvinnans sida säger den aldrig: *”ni män, se till att få era hustrur underordnade”*. Förmaningen från Gud om underordnande är alltid direkt riktad till kvinnan, inte till kvinnan via mannen. Mannens skall inrikta sig till på den förmaning Gud ger honom: *”Ni män, älska era hustrur och var inte hårda mot dem.” (Kol. 3: 19)* och inte snegla på den förmaning han ger åt kvinnan. Förebilden för hans ledarskap är ju Kristus som säger *”Ta på er mitt ok och lär av mig, ty jag är mild och ödmjuk i hjärtat.” (Matt. 11: 29)*

En kristen kvinna å sin sida kommer aldrig, om hon håller sig till Guds Ord, att kräva det ledarskap som mannen besitter. Hon tänker på apostelns förmaning:

”Er prydnad skall...vara...hjärtats dolda människa med den oförgängliga skönheten hos en mild och stilla ande. Det är mycket dyrbart i Guds ögon. Så prydde sig också förr de heliga kvinnor som satte sitt hopp till Gud. De underordnade sig sina män, så som Sara var lydig mot Abraham och kallade honom herre. Hennes barn har ni blivit, när ni gör det som är gott och inte låter skrämra er.” (1 Petr. 3:3 - 6)

VII Invändningar mot att kvinnan inte skall besitta rösträtt i församlingen.

1. Det finns inga uttalanden i Skriften som förbjuder kvinnor att utöva rösträtt i församlingen. De uttalanden som handlar om att kvinnan skall tåga handlar om pastorstjänsten och innebär att hon inte kan ha pastorstjänsten, eller en tjänst som biträder pastorstjänsten⁶⁵.

Svar: Ett argument utifrån vad man menar inte står exemplifierat i Bibeln brukar kallas ”argument ur tystnaden”⁶⁶ och används bland annat av de som förespråkar s.k. ”troendedop”, det vill säga dem som vägrar döpa barn för att de inte finner exempel på barndop i Bibeln. Det huvudsakliga skälet till varför man döper barn är dock inte exempel, utan Kristi generella befällning: *”Gå därför ut och gör alla folk till lärjungar! Döp dem i Faderns och Sonens och den helige Andes namn och lär dem att hålla allt vad jag har befallt er.”* (Matt. 28:19, 20)

Grunden till varför bibeltrogna församlingar inte har rösträtt för kvinnor är de generella uttalandena i Skriften om kvinnans underordnande i församlingen och familjen. Eftersom rösträtten är ett utövande av auktoritet skulle ett utövande av densamma komma i strid med underordnandepincipen.

Texten om tigande⁶⁷ är inte huvudargumentet mot kvinnlig rösträtt, utan uppmaningen till underordnande⁶⁸. Texterna om underordnande handlar inte om förhållandet till pastorsämbetet exklusivt utan om förhållandet mellan man och kvinna i församlingen och familjen.

2. Nya testamentet använder oftare ordet ”huvud”⁶⁹ för att uttrycka förbindelsen med kroppen eller dess kärleksfulla ansvar för kroppen, än när det används som en bild för auktoritet⁷⁰.

Svar: På samtliga ställen som ordet ”huvud” används om människor eller Gud, i relation till varandra så betecknar huvudet ledarskap. De ställen som vissa pekar på är Ef. 4: 15, 5: 23, Kol. 1: 18, 2:19. Låt oss se på dessa:

a) Ef. 4:15 - 16 *”Vi skall i stället i kärlek hålla fast vid sanningen och i allt växa upp till honom som är huvudet, nämligen Kristus. Från honom får hela kroppen sin*

⁶⁵ Detta är ett klassiskt argumentet som förs fram av Lutheran Church Missouri Synod (LCMS) i t.ex. “Woman Suffrage in the Church” (Report of the Commission on Theology and Church Relations) s.1

⁶⁶ Latin: argumentum ex silentio

⁶⁷ 1 Kor 14: 34

⁶⁸ 1 Kor. 11:3, 14:34, Ef. 5:22, Kol. 3:18, 1 Tim. 2:11, Tit. 2:5, 1 Petr. 3:1

⁶⁹ κεφαλη

⁷⁰ Argumentet framförs i skriften *“Heirs together of the gracious gift of life”* R.H. Stadler, Michael J. Albrecht, Iver C Johnson, s. 4 -6

tillväxt. Så byggs kroppen upp i kärlek, och den fogas samman och hålls ihop genom det stöd som varje led ger, alltefter den kraft som är utmätt åt varje särskild del.”

Ordet huvud betyder här just att Kristus är huvud, ledare. När texten säger att kroppen får tillväxt av honom så beskrivs en egenskap hos huvudet. Men huvudet är fortfarande huvud, det vill säga den kroppen är beroende av som ledare.

Detta framkommer också tydligt i det första kapitlet i samma brev:

”Allt lade han under hans fötter, och honom som är huvud över allting gav han åt församlingen”. (Ef. 1: 22)

b) Ef. 5: 23: *” Ty en man är sin hustrus huvud, liksom Kristus är församlingens huvud - han som är Frälsare för sin kropp.”*

Att ordet huvud här också har samma innebörd, det vill säga att huvudet är ledare och kroppen som underordnad framgår av den efterföljande versen, som förklarar vers 23:

”Som församlingen underordnar sig Kristus, skall hustrun i allt underordna sig sin man.” (v. 24)

c) Kol. 1: 18: *”Han är huvudet för sin kropp, församlingen. Han är begynnelsen, den förstfödde från de döda, för att han i allt skulle vara den främste.”*

Att huvudet här handlar om en hierarkisk ordning framgår i samma vers: *” för att han i allt skulle vara den främste”*. Det förklarar också de föregående verserna:

”Ty i honom skapades allt i himlen och på jorden, det synliga och det osynliga, tronfurstar och herradömen, makter och väldigheter. Allt är skapat genom honom och till honom. Han är till före allting, och allt består genom honom.” (Kol. 1:16, 17)

d) Kol. 2:18, 19: *”Låt er inte frändömas segerkransen av någon som ger sig hän åt 'ödmjukhet' och går upp i syner av änglarnas tillbedjan och som utan orsak är uppblåst i sitt köttliga sinne och inte håller sig till honom som är huvudet. Från honom får hela kroppen den tillväxt som Gud ger, stödd och sammanhållen som den är av sina leder och senor.”*

Att ordet huvud finns i denna text betyder inte att huvudet definieras som en tillväxtfaktor, d.v.s. att vara huvud betyder att ge tillväxt, att det skulle vara innebörden i begreppet huvud. Huvud betyder huvud, det vill säga: ledare, överhuvud, anförare, auktoritet och främste representant. Att huvudet beskrivs som den från vilken kroppen får tillväxt, är en beskrivning av Kristus, vårt Huvuds egenskaper. Om man säger att den som är ett Öra (bildligt talat) skall lyssna med kärlek så definierar man inte ordet öra som något kärleksfullt, utan man beskriver en egenskap som bör höra till ett öra. Men ett öra är fortfarande ett öra, det vill säga något man lyssnar med, eller bildligt, någon som lyssnar.

3. Underordnandet i det kristna äktenskapet betyder i första hand att inordna sig under den andre genom att man erkänner dennes värde, visdom och behov och sätter honom först⁷¹.

Svar: Begreppet ”underordna sig⁷²” är beskrivet på flera ställen i Skriften och har med ordning att göra. Underordnandet skall givetvis ske med vördnad, kärlek och respekt, men så skall man bemöta alla människor, inte bara den man är gift med eller är befalld att underordna sig under. Skriften befäller alla kristna att underordna sig överheten (Rom 13:1, 1 Petr. 2: 13, Tit. 3:1), de yngre skall underordna sig de äldre (1 Petr. 5:5) och kvinnor skall underordna sig män (1 Kor. 11:3, 14:34, Ef. 5:22, Kol. 3:18, 1 Tim. 2:11, Tit. 2:5, 1 Petr. 3:1). På dessa ställen talar underordningen om vem som tar ansvar och leder, respektive vem som ställer under en annans auktoritet. Det är också så underordnandet förklaras i Bibeln, när den talar om kvinnans förhållande till mannen:

”de heliga kvinnor som satte sitt hopp till Gud. De underordnade sig sina män, så som Sara var lydig mot⁷³ Abraham och kallade honom herre.” (1 Petr. 3:5, 6)

I denna text är det otvetydigt att underordnandet har med att ställa sig under ett ledarskap.

4. Det Gud säger i 1 Mos 3: 16 till kvinnan att ”han skall råda över dig” är inte en beskrivning av hur män och kvinnor skall leva i förhållande till varandra, eftersom orden beskriver de destruktiva konsekvenserna av synden.⁷⁴

Svar: Detta argument är ohållbart av flera skäl. A) Konsekvenserna av syndafallet upphör inte med syndafallet, t.ex. att kvinnan föder sina barn av med smärta (1 Mos. 3: 16) att marken är förbannad och bär törne och tistel (v.18) att det är med möda man skall arbeta (v.17, 19) och att man till sist skall vända tillbaka till jorden som stoft (v.19). B) Inte allt som Gud säger till Adam och Eva efter syndafallet är konsekvenser av syndafallet. Han säger till exempel att hon skall ha lust till sin man (v. 16). Ingen hävdar att detta är något som gäller först efter fallet och upphör med Kristus C) Underordnandet är inte något som kommer först efter syndafallet. Förhållandet mellan man och kvinna kommer av att kvinnan är skapad till mannen, detta sker redan före fallet. ”HERREN Gud sade: ”*Det är inte bra för mannen att vara ensam. Jag skall göra en medhjälpare åt honom.* (1Mos. 2: 18). Att detta skall förstås så att detta att kvinnan skapades till mannen har en betydelse för ordningen dem emellan, framgår av 1 Kor. 11:7 – 9: ”*han är Guds avbild och ära. Och kvinnan är mannens ära. Ty mannen kommer inte från kvinnan utan kvinnan från mannen. Och mannen skapades inte för kvinnans skull utan kvinnan för mannens skull*”. Samma sak framgår av 1Tim. 2:12, 13: ”*Jag tillåter inte att en kvinna undervisar eller gör sig till herre över mannen, utan hon skall leva i stillhet, eftersom Adam skapades först och sedan Eva.*”

5. Man/make och hustru/kvinna är samma ord i grekiskan. Texten i 1 Kor. 11:2f. och 1 Tim. 2: 8ff., ska inte översättas man och kvinna utan man och hustru.

⁷¹ R.H. Stadler, Michael J . Albrecht, Iver C Johnson, s. 7

⁷² ὑποτάσσω

⁷³ υπηκούσεν Giertz: var lydig mot KJV, NIV, NASB: obeyed.

⁷⁴ R.H. Stadler, Michael J . Albrecht, Iver C Johnson, s. 11

Svar: Det faktum att ett och samma ord kan översättas på två eller flera sätt i grekiskan gör inte valet av ord i översättningar till något godtyckligt. Det svenska ordet "salva" har två olika betydelser. Det kan betyda a) samtidigt eller i snabb följd avlossade skott, samt b) läkemedel eller kosmetika⁷⁵. Att ordet har två olika betydelser betyder inte att vem som helst har frihet att använda det i vilken mening som helst. Alla hustrur är kvinnor, men inte alla kvinnor är hustrur, det betyder att om inte något annat i texten pekar i en annan riktning så skall ordet översättas kvinna⁷⁶. Det första kriteriet för att fastställa om det ska översättas hustru istället för kvinna är ett s.k. possessivt pronomen, det vill säga om det står t.ex. "*sin kvinna*", så översätter man oftast "*sin hustru*"⁷⁷. Ett annat kriterium för ordaval är de verb som finns kopplade till substantivet kvinna eller man. I de texter där det knyts olika verb som ha, lämna, skiljas, överge, skaffa sig, o.dyl. så framgår det att ordet bör översättas "hustru". Sammanhanget kan visa att det bör översättas hustru, t.ex. om det framgår att det är en familjesituation eller äktenskapssituation som avses.

I 1 Kor 11:2ff. finns det inga possessiva pronomen och inte heller verb som skulle indikera att det här handlar om hustrur i synnerhet, istället för kvinnor i allmänhet. Det finns inte heller i sammanhanget någon diskussion om familj eller äktenskap. Tvärtom visar sammanhanget tydligt att det inte kan översättas annorlunda än "kvinnor" och "män". Det är framförallt tre verser som gör det omöjligt att översätta det annorlunda än "kvinna" eller "kvinnor" och "man" eller "män".

Vers 8: "*Ty mannen kommer inte från kvinnan utan kvinnan från mannen.*" Gud skapade inte en hustru, han skapade en kvinna. Hustru blev hon när hon fördes till honom och förklarades vara ett kött med honom.

Vers 10: "*Därför skall kvinnan ha en makt på huvudet för änglarnas skull.*" Ordet "makt" åsyftar seden i Korint att kvinnor hade en huvudbonad för att beteckna sin underordnade ställning. "*Därför*"⁷⁸ pekar till vers 8 och 9. Det är anledningen till att hon hade huvudbonaden i Korint, på grund av skapelseordningen. Kyrkofadern Tertullianus (200 e. Kr.) förklarar angående seden i Korint att män, till och med i sin ungdom, var förbjudna att skylla sitt huvud, men att kvinnor, till och med jungfrur var skyldiga att skylla sitt huvud⁷⁹.

1Kor. 11: 14 "*Lär inte själva naturen er att det är en skam för en man att ha långt hår.*"

Det är orimligt att begränsa detta uttalande till äkta män eller makar. Uttalandet handlar inte om en makes förhållande till sin maka, utan om manliga attribut i allmänhet, sådana de uppfattades i Korint.

I 2 Tim. 2:8ff. finns det inte heller possessiva pronomen och inte heller verb som skulle indikera att det här handlar om hustrur i synnerhet, istället för kvinnor i

⁷⁵ Svenska akademins ordlista.

⁷⁶ The Proper Translation of 0Anh/r and Gunh/ in the New Testament (1993) Michael R. Riley, s. 4

⁷⁷ Exempel Ef 5: 28: εαυτου γυναικα

⁷⁸ δια τουτο

⁷⁹ Citerad i Theological Quarterly, Vol. 24, 1920, s. 107

allmänhet. Det finns inte heller i sammanhanget någon diskussion om familj eller äktenskap.

Diskussionen rör kvinnors uppträdande i allmänhet för att därefter tala om kvinnors uppträdande i förhållande till män när det gäller undervisningen.

Vers 8 ”*Jag vill nu att männen på varje ort skall be med heliga, upplyfta händer, utan vrede och diskuterande.*” Det är ingen äktenskapsinstruktion, utan en instruktion som handlar om mäns uppträdande i allmänhet.

På samma sätt tilltalar han kvinnorna när det gäller klädsel, utsmyckning och uppträdande i vers 9. Inte bara hustrur, utan alla kvinnor har anledning att tänka på att smycka sig med ”*med goda gärningar, så som det anstår kvinnor som bekänner sig till gudsfruktan.*” (v.10)

V. 12- 14: ”*Jag tillåter inte att en kvinna undervisar eller gör sig till herre över mannen, utan hon skall leva i stillhet, eftersom Adam skapades först och sedan Eva. Och det var inte Adam som blev bedragen, utan kvinnan blev bedragen och gjorde sig skyldig till överträdelse.*”

Somliga menar att det måste översättas man och hustru, eftersom Adam och Eva, som nämns här, var gifta vid syndafallet⁸⁰. Detta är en långsökt slutsats, eftersom Adam och Eva är man och kvinna, likaväl som de är man och hustru med varandra. Det finns ingenting i texten om Adam och Eva som visar att själva poängen är deras äktenskap. Alla texter om Adam och Eva refererar inte till dem i egenskap av man och hustru. Alla kan identifiera sig med Adam och Eva, vare sig man är gift eller ogift, därför att konsekvenserna av deras handlande har sin applikation på alla människor, och för att deras handlande korresponderar till människor oavsett äktenskaplig ställning. Det finns självklart äktenskapliga tillämpningar i Adam och Evas liv som kan tillämpas på äktenskapet idag, men ditt hör varken skapelseordningen eller syndafallet. Det finns inget i 2 Tim 2: 12-14 som refererar till äktenskapet som sådant. Texten handlar om Adam och Eva, deras tillblivelse och deras syndafall. Om jag säger till en man att du kanske ska skaffa dig en frisyra som jag, så behöver det inte ha med att jag har en sådan frisyra för att jag är gift. Alla delar i berättelsen om Adam och Eva korresponderar inte till deras äktenskapliga status. En make är inte bara make, utan också man och kanske far. Ytterligare en sak som försvårar tillämpningen av Adam som make och Eva som hustru är att texten inte bara talar om syndafallet, utan också om deras skapelse, och ingen hävdar väl att de var gifta redan vid skapelsen, åtminstone hävdar väl ingen Adam vara det eftersom Eva inte existerade vid Adams skapelse.

6. I Ef. 5: 21 står ”underordna er varandra”, betyder inte det att Bibeln lär att mannen ska underordna sig kvinnan?

Svar: Ordet ”underordna”⁸¹ förekommer på 18 ställen i NT⁸². På samtliga ställen ställs ett subjekt mot ett objekt. Någon skall underordna sig en annan och objektet samt

⁸⁰ Stadler, Albrecht, & Johnson. *Heirs*, s. 18.

⁸¹ ὑποτάσσω

⁸² Rom. 13:1, 5, 1 Kor. 13: 34, 15: 28, ef. 5: 21, 22, Kol. 3:18, 1 Tim. 2:11, Tit. 2: 5, 9, 3:1, Hebr. 12: 9, Jak. 4: 7, 1 Petr. 2: 13, 1 Petr. 2: 18, 3: 1, 5: 5

subjektet specificeras. Så inte i Ef. 5: 21, här är objektet och subjektet inbakat i ett ord "varandra". Frågan är då om "underordna er varandra" skall uppfattas ömsesidigt⁸³, så att en part förväntas underordna sig en annan, t.ex. en man sin hustru, eller om det skall uppfattas som en generell maning utan specifikt objekt, d.v.s. att underordnandet är det sinnelag som skall prägla er, men att det kan yttra sig på olika sätt, och gentemot olika objekt. Det som talar mot att mannen här uppmuntras att underordna sig kvinnan kontrast till talet om kvinnans underordning i vers 22 är att vers 21 egentligen hänger samman med vers 21. Det framgår inte av alla översättningar eftersom man oftast skapar ett nytt stycke från vers 22. "Underordna er varandra" är angivet i particip vilket betyder att orden knyts samman med efterföljande vers. Participet är borta ur modern svenska. Men det är ett verb som ofta används som inledning och binder samman verser. King James Version översätter v. 21, 22 något närmare grundtexten: "*Submitting yourselves one to another in the fear of God. Wives, submit yourselves unto your own husbands*". Paulus anger först ett tema, underordnandet som en princip som skall prägla kristna, och sedan specificerar han hur detta underordnande kan ta sig i uttryck, t.ex. i äktenskapet. Hade han talat om de yngre männens underordnande till de äldre männen (1 Petr. 5: 5), kunde han ha använt samma typ av inledning. Klart är i alla fall att inte en enda text i Bibeln ber männen att underordna sig kvinnor.

7. Man måste läsa 1 Kor. 11: 3 "mannen är kvinnans huvud" i ljuset av Ef. 5: 23 "en man är sin hustrus huvud", så att underordnandet bara gäller kvinnan i äktenskapet.

Svar: Bara för att kvinnan i Ef. 5: 23 är en hustru som skall underordna sig sin make som sitt "huvud", så betyder det inte automatiskt att alla texter där underordna sig sitt huvud förekommer så syftar det på personer inom äktenskapet. Det är sant att det finns stora likheter mellan Ef.5: 21ff och 1 Kor. 11:3ff men samtidigt stora olikheter. Texten i Ef. 5 är en förmaning som handlar om hur en man skall förhålla sig till sin hustru, och en hustru till sin man. Den ingår i ett större sammanhang, en s.k. "hustavla", där aposteln tilltalar olika delar i församlingen. Förmaningen fortsätter i 6:1ff. med att tala om hur föräldrar och barn skall förhålla sig till varandra, och i 6: 5ff med att tala om hur slavar och herrar skall förhålla sig till varandra.

Texten 1 Kor. 11:3 har däremot ett helt annat sammanhang. Paulus håller här en undervisning om hur man ska förhålla sig i församlingen och vid gudstjänsten. Han börjar i 10: 14ff. att tala firandet av nattvarden och fortsätter i 11:2ff att tala om ordningen vid gudstjänsterna, med särskilt avseende på klädedräkten för att i 11: 17ff återuppta temat med nattvarden. Eftersom det i församlingen finns både ogifta kvinnor, änkor och ogifta män, så är det orimligt att föreställa sig att specificera kvinnan i relation till sin man så att texterna skulle tala om äktenskapet. Det finns inte kyrkohistoriskt omvitnat någon sed där enbart gifta kvinnor bar slöja. På samma sätt förhåller det sig med uppmaningen till underordnande i 1 Tim. 2: 11ff. Skulle bara gifta män be med upplyfta händer 1 Tim 2:8ff.) och skulle bara gifta kvinnor tänka på att smycka sig med goda gärningar (1 Tim. 2: 9, 10)? Det faktum att hustrun i Efesierbrevet sägs skall underordna sig sin man som sitt huvud innebär inte alla ställen där underordnande och huvud förekommer syftar på man och hustru. I 1 Kor.

83

reciprokt

11:3ff och 1 Tim. 2: 11ff framgår av sammanhanget att kvinnorna som kvinnor, och män som män i församlingen åsyftas.

Vad som kan sägas allmänt om kvinnor (gifta och ogifta) kan också sägas specifikt om en grupp kvinnor (gifta).

En analogi. I Tit. 2:4 förmanas ”*de unga kvinnorna att älska man och barn, att leva anständigt och rent, att vara husliga och goda och underordna sig sina män, så att Guds ord inte smädas.*” (Tit. 2:4, 5). Det betyder inte att alla ställen där det står att en kvinna skall älska sin man så åsyftas uteslutande en ung kvinna. Vad som gäller för en grupp (unga kvinnor) kan också på andra ställen appliceras i allmänhet (kvinnor).

8. Texten i 1 Kor 14: 33ff som uppmanar kvinnor att underordna sig och tiga vid gudstjänsten kan bara handlar om gifta kvinnor eftersom det i vers 35 står: ”Vill de veta något, skall de fråga sina män där hemma.”

Svar: I vers 33, 34 anges underordnandet som princip och det talas om kvinnor i allmänhet i församlingen, utan ett pronomen kopplat till substantivet (t.ex. ”deras män”, ”hennes man”). Om man anser att ett talande/undervisande i församlingen upphäver underordningens princip enbart mellan man och hustru, så borde väl den principen hänföra sig till hemmets vrå och inte församlingen i allmänhet, där alla män och kvinnor inte är gifta. En sådan förmaning (gentemot män och hustrur) hör väl mer hemma i en s.k. hustavla, d.v.s. en förmaning till olika grupper i olika åldrar och ställning, inte i en uppmaning där kvinnor anges i allmänhet. Varför skulle det vara lämpligare för ogifta kvinnor att tala, eller änkor? Om underordningsprincipen bara gäller gifta, kan en ogift kvinna kan vara pastor, och om inte, varför inte? Hon har ju ingen att underordna sig, om så vore fallet.

Även om Paulus tilltalar alla kvinnor så kan rådet ”*vill de veta något, skall de fråga sina män där hemma.*”, finnas där, d.v.s. i meningen, ”*de som har män kan fråga sina män därhemma*”. En specifik förmaning till en viss grupp kan ges även om den inte är applicerbar för hela gruppen.

En analogi, Paulus säger t.ex. att en församlingsföreståndare, ”*skall vara en enda kvinnas man. Han skall ta väl hand om sina barn och sin familj.*” (1 Tim 3: 12) Ingen menar att detta innebär att alla församlingsföreståndare måste vara gifta och ha familj. Paulus själv var ju ogift (1 Kor. 7:7, 8) och menade personligen att det bästa för en som tjänar Guds rike är att han förblir ogift (1 Kor. 7: 32, 34), om man fått avhållsamhetens gåva (Matt. 9: 11, 12). Det som Paulus säger i 1 Tim 3: 12, liksom i Tit. 1: 6 skall förstås så att en specifik förmaning till en viss grupp kan ges, även om den inte är applicerbar för hela gruppen, analogt kan 1 Kor 14: 35 förstås så att ”*de som har män kan fråga sina män därhemma*”.

9. Syftar inte hela texten i 1 Tim 2: 11ff uteslutande på gifta kvinnor eftersom det i vers 15 står att: ”hon skall bli frälst under det att hon föder barn, om hon fortsätter att leva ett ärbart liv i tro, kärlek och helgelse.”

Svar: Paulus båda brev till Timoteus innehåller varningar mot gnosticismen⁸⁴. Vers 15 har sin bakgrund i vers 14 där vi kan läsa: *”det var inte Adam som blev bedragen, utan kvinnan blev bedragen och gjorde sig skyldig till överträdelse.”* Paulus beskriver syndafallets bakgrund i Evas brott mot Guds bud i Eden. Gnostikerna hade en felaktig beskrivning av syndafallet, med sin tudelade (dualistiska) syn på tillvaron. Man menade att det onda var det synliga/materiella medan det goda var det osynliga/andliga. Att fjärma sig från det onda fysiska och höja sig mot det andligt osynliga goda genom att tillägna sig vishet⁸⁵ var gnostikernas mål. I det perspektivet blir syndafallet det som binder människan vid materia. Gnostikerna hade en mycket låg syn på kvinnan och menade att barnafödandet band kvinnan vid den onda materian. I det gnostiska ”Thomasevangeliet” menar författaren att kvinnan kan få tillgång till det andliga genom att kvinnan blir man. Paulus avvisar den gnostiska synen på kvinnan genom att förklara: *”hon skall bli frälst under det att hon föder barn, om hon fortsätter att leva ett ärbart liv i tro, kärlek och helgelse.”* (1Tim. 2:15) Barnafödandet är inget orent, utan hon blir frälst, också som barnaföderska *”om hon fortsätter att leva ett ärbart liv i tro, kärlek och helgelse”*. Eftersom det talas om slutresultatet, den som förblir i tron, så ska man förstå det på framtida, slutfrälsningen. Också en ogift kan därför åsyftas, eftersom det är möjligt att hon i framtiden gifter sig och får barn.

10. Texterna om underordning handlar enbart om att hustrun inte ska undervisa sina män. De är inriktade uteslutande på att kvinnan inte kan ha predikoämbetet.

Svar: Det är sant att 1 Tim 2: 11ff, 1 Kor. 14: 33, 34 talar om kvinnan och undervisningen. Men argumentet för att kvinnan inte skall undervisa är enligt aposteln att hon skall underordna sig. Men 1 Kor. 11:3, Ef. 5:22, Kol. 3:18, Tit. 2:5 och 1 Petr. 3:1 talar allmänt om underordningen utan att nämna undervisningen. Att underordningen inte bara handlar om vem som ska undervisa, utan också handlar om vem som har ett överordnat ledarskap framgår av 1 Petr. 3: 5, 6: *”de heliga kvinnor som satte sitt hopp till Gud. De underordnade sig sina män, så som Sara var lydiga mot Abraham och kallade honom herre. Hennes barn har ni blivit, när ni gör det som är gott och inte låter skrämman er.”* Mannens undervisande roll är bara en del i den ordning som har med över- och underordning och bara en följd av denna. Framförallt handlar över- och underordning om ledarskapets betydelse, i familjen och församlingen.

11. För att utläsa att en underordning föreligger före Gud förenade Adam och Eva i äktenskapet måste man förutsätta att äktenskapet inte var Guds centrala plan när han skapade kvinnan till mannens medhjälpare. Tolkar inte Jesus i Matteus 19: 4 texten i 1 Mos 1: 27 som syftande på äktenskapet?

Svar: Äktenskapet kan mycket väl vara Guds centrala plan för mannen och kvinnan, utan att det därmed utesluts att kvinnan som kvinna skall underordna sig mannen och mannen som man vara huvud, oavsett äktenskapet. En plan är inte detsamma som ett faktum. Gud hade många planer för människan när han skapade henne. Man kan inte ha alla dessa som en mall för att förstå varenda text som handlar om människan. Man kan inte göra särskilt mycket av 1 Mos 1: 27 mer att se att Jesus i Matt 19: 4

⁸⁴ Biblicum nr 4, 1978 sid. 5ff.
⁸⁵ γνῶσις

konstaterar att Gud skapade människan till man och kvinna. När han talar om själva äktenskapet citerar han 1 Mos 2: 24 (Matt. 19: 5). Men i 1 Mos 2: 24 är äktenskapet ett faktum, 1 Mos. 1: 27 beskriver mannen och kvinnans skapelse. Att säga att Gud skapade ett äktenskap när han skapade man och kvinna är att säga mer än texten själv säger. Mannen och kvinnan existerade som man och kvinnan innan äktenskapet existerade. Äktenskapet konstitueras i 1 Mos 2: 22-24, den text som man brukar läsa vid alla kyrkliga bröllop.

”HERREN Gud... förde henne fram till honom. Mannen sade: ”Denna är nu ben av mina ben och kött av mitt kött. Hon skall heta kvinna, ty av man har hon tagits.” Därför skall en man lämna sin far och sin mor och hålla sig till sin hustru, och de skall bli ett kött.”

Äktenskapet är per definition ett faktum när Gud för samman två individer, som när Gud förde samman Eva och Adam, i GT och NT fördes man samman genom trolovning och bröllop, i vår tid genom vigsel. Jesus kommenterar de GT:liga texterna i Matt 19:

”Några fariseer kom fram till honom och ville snärja honom och sade: ”Är det tillåtet att skilja sig från sin hustru av någon anledning?” Han svarade: ”Har ni inte läst att Skaparen från begynnelsen gjorde dem till man och kvinna och sade: Därför skall en man lämna sin far och mor och hålla sig till sin hustru, och de två skall vara ett kött? Så är de inte längre två utan ett kött. Vad Gud har fogat samman skall människan inte skilja åt.” (Matt. 19:3 - 6)

12. Läran om att kvinnan inte ska ha rösträtt i församlingen är något som WELS kommit på.

Svar:

År 1868 ingick den evangelisk-lutherska Wisconsinssynoden (WELS) i kyrkogemenskap med Missouri-synoden (LCMS). 1872 förenades de renlärliga bibeltrogna lutherska kyrkorna i Amerika i den s.k »synodalkonferensen». Redan 1939 började man märka liberala tendenser inom LCMS. Efter 20 år av samtal och möten, som inte ledde till att problemen löstes bröt WELS 1961 kyrkogemenskapen med LCMS.

1864 skriver LCMS ledande teolog i en bok om församlingen, när han talar om församlingsmöten:

”Församlingens samtliga manliga medlemmar har rätt att aktivt delta i överläggningarna på sådana möten, genom att tala, överlägga, rösta och besluta. Men kvinnor och unga är utesluten från ett sådant deltagande.”⁸⁶

Samma inställning, att kvinnor inte ska rösta på församlingsmötena, tas upp av andra ledande lutherska teologer inom LCMS, såsom Der Georg Stoeckhardt (1895, 1897) och Johan H.C. Fritz (i hans pastoralteologi 1932). Franz Pieper, LCMS andre store

⁸⁶ Walther, C. F.W. “Die rechte Gestalt einer vom Staate unabhängigen Evangelisch Luthersischen Ortsgemeinde” (Saint Louis 1864) s. 50

teolog tar också avstånd från den kvinnliga rösträtten i sin *Christliche Dogmatik, I* (St Louis 1924) s. 626-629.

1938 protesterar en delegat mot exkluderandet av kvinnor när det gäller rösträtt vid LCMS årsmöte. Frågan utreds av en kommitté och man beslutar att kvinnor inte ska ha rösträtt i St Louis, samma år.

1953 efter en motion kommer frågan upp igen på LCMS årsmöte i Houston och man beslutar på samma sätt. På samma sätt aktualiseras frågan 1956 i St Paul, 1959 i San Francisco, 1965 i Detroit, 1967 i New York beslutas att anta kvinnor som rådgivare i styrelser och kommittéer⁸⁷. Men redan på 1950-talet fanns det församlingar inom LCMS som praktiserade kvinnlig rösträtt. 1969 beslutade LCMS att erkänna kvinnlig rösträtt. Det fanns och finns dock många inom LCMS som ville och vill gå tillbaka till den praxis Walther och Pieper förespråkade. Så sent 1977 publicerades i LCMS teologiska tidskrift *Concordia Theological Quarterly* teser som visade att praxisen med kvinnlig rösträtt i församlingen är i strid med Skriften. Teserna hade formulerats av LCMS teologiska prästseminarium i Fort Wayne.

WELS praxis är inte ny eller unik, utan har rekommenderats av renlärliga lutherska lärare under lång tid. Det nya är den upplösning av luthersk teologi som påbörjades LCMS redan på 1930-talet och som än idag fortsätter. En ny undersökning visar att ca: 1000 präster inom LCMS och 28 % av medlemmarna inte anser att kvinnliga präster är obibliskt⁸⁸.

⁸⁷ "Woman Suffrage in the Church," (A Report of the CTCR (LCMS), 1968) s. 2-8

⁸⁸ *Schuetze, Armin W.* "The WELS and LCMS—Where Are We Today?" s. 14

VIII LITTERATUR

Albrecht, Michael J. and Nass, Thomas P , An Exegesis of Genesis 2:18-24:In Light of the Current Discussion on the Role of Man and Woman. [Michigan District Southwestern Conference, Pastoral Conference, Otsego, Michigan, February 24, 1981]

Becker, Siegbert W. "An Exegetical Study of 1 Corinthians 14:33b-36," *Wisconsin Lutheran Quarterly*, Vol. 78 (July, 1981), pp. 176-184.

Bauer, Arndt, Gingrich, Danker. "A Greek-English Lexicon of the New Testament and Other Early Christian Literature." (Chicago: The University of Chicago Press, 1979)

Braun, Mark, "An Exegesis of 1 Timothy 2:11-15 and its relation to the CHE Statement: The Role of Man and Woman According to Scripture," 1981.

Brug, John. "Application of Principles: Application of the Scriptural Principles Concerning the Service of Women in the Church." (Paper delivered to the Northern Wisconsin District Conference, February 1992.)

Erstad, Duane, "The Role of Women in the Church," Ohio Pastoral Conference, 1976.

Faculty of Wisconsin Lutheran Seminary, "Exegesis of I Timothy 2:11-15"

Fredrich, E.C. "The Roles of Men and Women in WELS Lutherans For Life," 1985.

Gawrisch, Wilbert R. "Man And Woman In God's World" [October 29, 1975]

Gawrisch, Wilbert R. "The Place of Women in the Life and Work of the Church," *Wisconsin Lutheran Quarterly*, Vol. 66 (January, 1969), pp 12-49.

Henkel, William [övers. Av Max N. Herrmann.] "The Status of Woman in the Public Life of the Congregation"

Henning, Thomas, "Exegesis of 2 Tim 2 With Emphasis on Women in the Church" 1976, Mn.

Kittel/Friedrich "Theological Dictionary of the New Testament Abridged in one volume by Geoffrey Bromiley", (Eerdman 1985)

Kuske, David, "The Christian Woman in the Church," 1977.

Kuske, David. "Exegesis of 1 Corinthians 11:3-16," *Wisconsin Lutheran Quarterly*, Vol. 78 (April, 1981 , pp, 83-103.

Kuske, David P. "Exegesis of 1 Timothy 2:11-15" , in *The Role of Man and Woman in God's Order of Creation*". (Mequon: Wisconsin Lutheran Seminary Press, 1990.)

Kuske, David. "The Christian Woman in the Church." (A paper presented to the Metro-North Pastoral Conference SEW District, WELS. Faith, Sussex, Wisconsin. 9-18-78.)

Lawrenz, Stephen J "The Role of Women in the Church" [Presented at the Mankato Pastoral Conference at Le Seuer, Minnesota, Dec. 7, 1976]

Leyrer, Daniel P. Women In The Church: Drawing The Line Between Truth And Tradition [WELS/ELS Pastor - Teacher Conference, Cannon Beach, Oregon, October 10, 1991]

Mueller, Wayne D. The Role of Women in the Church with Special Reference to Genesis 1-3 [Metro South Pastoral Conference, September 15, 1980]

Panning, Armin. "Authentein - A Word Study," *Wisconsin Lutheran Quarterly*, Vol. 78 (July, 1981), pp, 185-191.

Panning, Armin. "Exegesis of 1 Peter 3:1-7", in "The Role of Man and Woman in God's Order of Creation." (Mequon: Wisconsin Lutheran Seminary Press, 1990)

Riley, Michael R. "The Proper Translation of *ἄνθρωπος* and *ἡγία* in the New Testament" [Presented to The Manitowoc Pastoral Conference : St. John's, Newtonburg : April 19, 1993]

Schuetze, Armin W. "The WELS and LCMS—Where Are We Today?" [A paper read the Nebraska District Convention, Waco Nebraska on June 13-15, 1988]

Spiegelberg, Thomas "Exegesis of I Peter 3:1-7" [Presented March 18, 1974]

Stadler, Richard; Albrecht, Michael; & Johnson, Iver. "Heirs Together of the Gracious Gift of Life" 1991.

Valleskey, Stephen P "A Study of the Word *ἀγενῆς*" [South Central District Pastoral Conference : Flower Mound, Texas : April 24, 1995; May 9, 1995 (revised)]

Walther, C. F.W. "Die rechte Gestalt einer vom Staate unabhängigen Evangelisch Luthersischen Ortsgemeinde" (Saint Louis 1864)

"Women in the Church Scriptural Principles and Ecclesial Practice" (A Report of the Commission on Theology and Church Relations of the Lutheran Church--Missouri Synod September 1985)

"Woman Suffrage in the Church," (A Report of the CTCR (LCMS), 1968)